

Roll No.

Total Pages : 03

MDE/D-23

6083

KAVYAM NATAKAM CHA

Paper IV/SKT-HC-104

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. अधोलिखितः सर्वेऽपि प्रश्नाः संक्षिप्तोत्तरैः समाधेयाः । **4×4=16**
(क) शिशुपालवधस्य मङ्गलाचरणं सार्थं लिखत ।
(ख) भवभूतेः सामान्यपरिचयपूर्वकं काव्ये तद्योगदानं स्पष्टयत ।
(ग) उत्तररामचरितानुसारम् अरुन्धत्याः नैपुण्यं सप्रमाणं प्रकटयत ।
(घ) पूर्वमेघे समागतानि शकुनशास्त्रतथ्यानि सप्रमाणं सश्लोकं वा लिखत ।

घटकम् I

2. अधोलिखितश्लोकेभ्यः सप्रसङ्गं छन्दोऽङ्कार निर्देशपूर्वकं श्लोकद्वयं व्याख्यायताम् : **8×2=16**
(क) गतं तिरश्चीनमनूरुसारथेः
प्रसिद्धमू उर्ध्वज्वलनं हविर्भुजः ।
पतत्यधो धामविसारि सर्वतः
किमेतदित्याकुलमीक्षितं जनैः ॥
(ख) हरत्यघं सम्प्रति हेतुरेष्यतः ।
शुभस्य पूर्वाचरितैः कृतं शुभैः ।
शरीरभाजां भवदीयदर्शनं,
व्यनक्ति कालत्रितयेऽपि योग्यताम् ॥

- (ग) अमानवं जातमजं कुले मनोः
प्रभाविनं भाविनमत्तमात्मनः ।
मुमोच जानन्नपि जानकीं न यः ।
सदाभिमानैकधनाः हि मानिनः ॥

घटकम् II

3. अधोलिखितेभ्यः काव्यसौष्टवनिर्देशपूर्वकं श्लोकद्वयं व्याख्यायताम् :
8×2=16

- (क) उत्पत्तिपरिपूतायाः किमस्याः पावनान्तरैः ।
तीर्थोदकं च वह्निश्च नान्यतः शुद्धिमर्हतः ॥
(ख) पूरोत्पीडे तटाकस्य परीवाहः प्रतिक्रिया ।
शोकक्षोभे च हृदयं प्रलापैरेव धार्यते ॥
(ग) एको रसः करुण एव निमित्तभेदा-
द्भिन्नः पृथक्पृथगिवाश्रयते विवर्तन ।
आवर्तबुद्बुद्तरङ्गमयान्विकारान्
अम्मो यथा सलिलमेव हि तत्समस्तम् ॥

घटकम् III

4. द्वयोरेकं प्रश्नं विस्तरेण विवेचयत ।
1×16=16
(क) उत्तररामचरितदृष्ट्यां स्वविवेकेन च रामस्य आदर्श-जीवनं
विवेचयत ।

अथवा

रामेण सीतायां यदाचरितं तत्साधु वा असाधु वा इत्येतत्
सप्रमाणं स्वबुद्ध्या च समीक्षयत ।

घटकम् IV

5. अधोलिखितेभ्यः काव्यसौष्टवनिर्देशपूर्वकं श्लोकद्वयं संस्कृतमाध्यमेन
व्याख्यायताम् :
8×2=16
(क) धूमज्योतिः सलिलमरूतां सन्निपातः क्व मेघः
संदेशार्थाः क्व पटुकरणैः प्राणिभिः प्रापणीयाः ।
इत्यौत्सुक्यादपरिगणयन् गुह्यकस्तं ययाचे,
कामार्ता हि प्रकृति कृपणाश्चेतनाचेतनेषु ॥
(ख) त्वय्यायत्तं कृषिफलमिति भ्रूविलासानभिज्ञैः
प्रीतिस्निग्धैः जनपदवधूलोचनैः पीयमानः ।
सद्यः सीरोत्कषणसुरभि-क्षेत्रमारुह्य मालं,
किञ्चित्पश्चाद् व्रज लघुगतिर्भूय एवोत्तरेण ॥
(ग) वक्रः पन्थाः यदपि भवतः प्रस्थितस्योत्तराशां,
सौधौत्सङ्गप्रणयविमुखो मा स्म भूरुज्जयिन्याः ।
विद्युद्दाम, स्फुरितचकितैस्तत्रपौराङ्गनानां,
लोलापाङ्गैर्यदि न रमसे लोचनैर्विज्वितोऽसि ॥